היינט 10 ...

...ner-Kielcer Leben

VI-טער יאָהרגאַנג. ... 14

ראדאָם פרייטאג Radom

כ"ד אדר ב' תרפ"ט. ... Kwietnia 1929

פּרייז 25 גראָשען.

ראדאמער-קעלצער לעבן

צו די ... פון אונזער ...

רעגינא מאנעלא

מיט ה'

אברהם ליקטענבורג

ווינשען מזל-טוב.

לייבל זילבערשטרום

בונם צוקער

אביש ... גנבערג

משה ... יק.

Zur Hochzeit únser Schwester únd Schwägerin

L O L A winschen wir Glück

Jzrael Balicki et Frau

WIEN.

Lola Balicka — Kielce

Eljasz Ziskind — Końskie

Zaślubieni

w kwietniu.

צו דער חתונה פון אונזער ליבע טאָכטער לאָלא

מיט ה' אלי' זיסקינד ווינשען מיר זיי

אַ הערצליכען מזל טוב און אַ גליקליך צוזאַמענלעבען

עלטערן, ברודער, שוועסטער,

שוואָגער און שוועגערינ'ס.

Z intencji zaręczyn

p. Frani Hochbaum

z p. Ejzykiem Ickowiczem

życzą dużo szczęścia

Tyniewiccy

Z intencji zaręczyn

p. Frani Hochbaum

z p. Ejzykiem Ickowiczem

wiele szczęścia i wiecznej harmonji życzą

Zajdenweberowie

Z intencji zaręczyn kuzynki naszej

p. Estery Flajszmanówny

z p. Chaimem Zylberbergiem

życzymy szczęśliwej przyszłości, miłości i wiecznego zadowolenia.

J. R. Blajwasowie

Z intencji zaślubin

p. Loli Balickiej

z p. Eljaszem Ziskindem

wiele szczęścia życzą

Sara Balicka z rodziną

Jakób Balicki z żoną

Kielce.

PODCZAS ROZTOPÓW WIOSENNYCH

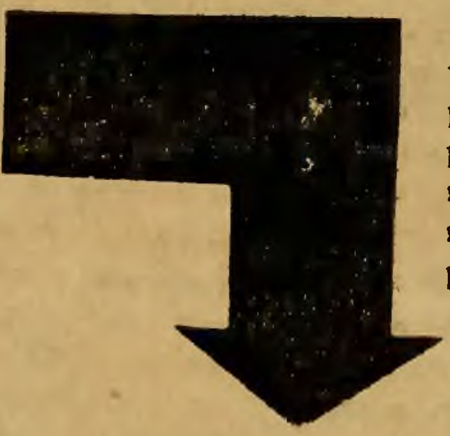

uchronisz się przed przeziębieniem nosząc naj-praktyczniejsze

KALOSZE

‹PEPEGE›

NA PODSZEWCE TRYKOT.

DAMSKIE . . . zł. 10.–

MĘSKIE . . . . zł. 11.30

ŻĄDAĆ WSZĘDZIE

ZWRACAJCIE UWAGĘ NA ZNAK FABR.

היי ראדאם! היי ראדאם!

נאָך די גרייסטע פּרעסע און קעלטען ווענען די בעוויסטע דריי אויטאָבוסען א. ג. **גוואראנציא**

ווידער געלאָזט געוואָרען אין בעוועגונג און זיי קורסירען טעגליך

פון ראדאָם קיין ווארשאָ און צוריק

די בעסטע און בעקוועמסטע אויטאָבוסען-רייזען קיין ווארשא און צוריק ווענען נאָר די לוקסוס-אויטאָבוסען

גוואראנציא

(פריהער „שטייער", „מאָריס", „לוקס")

דער רייזע-פּלאַן איז פאָלגענדער:

פון ראדאָם גייען זיי אָב פון רוג וואַרשאָווער און לובלינער — אין די שפּעט'ן — 7 פריה, 9 פריה און 12 מיטאָגס.

פון ווארשא 4 נ. מ., 7 אָווענד און 9 ווינטער. האָטעל מעלסקי טעלעפאָן 64—428.

דורך די זעלבע אויטאָבוסען ווערט עקספּעדירט אויף'ן רעיעלסטען אופן אַלערלעי האַנדעלס-אָנגעלעגענהייטען ווי: סחורות, געלד-זענדונגען א. ז. וו.

ווענען אַלעס זיך ווענדען צו דער פירמע „גוואראנציא"

וואָס געפינט זיך: ראדאָם, דלוגא 1 ביי ה' ווייגאַרט, פון 7 פריה ביז 10 אָוו.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, דאָס איך בעזיץ אין אַ גרויסען אויסוואַהל

בלוי-געשיר, פאַיאַנס, טיש-גלאָז

און פערשידענע **סטרוויזטן**

אַלעס צו קאָנקורענץ-פּרייזען און ביי די בעסטע בעדינגונגען.

קומט און איבערציינגט אייך.

מיט אַכטונג

ל. זילבערשלאַג

ראדאָם, רוזינסקי 13 אין הויף.

ציר־קולאר וועגן אמנעסטיע פון פערלעגענע שטייערן.

ווען מיר לייענען דעם צירקולאר וועגן אמנעסטיע פון פערלעגענע שטייערן, אויף וועלכען דאס פערארימטע יודישע סוחרטום האט אזוי לאנג געווארט, מוזען מיר זיך אליין פרעגען:

פאר וועמען אייגענטליך וועט די אמנעסטיע אנגעווענדעט ווערען? וועמענס געדריקטע לאגע, וועמענס נויט, וועמענס געפאלענקייט, וועט דורך דעם אמנעסטיע צירקולאר פערלייכטערט ווערען.

לויט דעם לאנג-ערווארטעטען ישועה-צירקולאר, דארפען די פערלעגענע שטייערן געשענקט ווערען: 1) אויב דער צאהלער איז געשטארבען און עס איז נאך איהם קיין שום פערמעגען ניט געבליבען.

2) אויב דער שטייער-צאהלער האט ליקווידירט זיין אונטערנעמונג און פערמאגט נאך דעם גארנישט.

3) אויב דער שטייער צאהלער האט עמיגרירט.

4) ווען ס'איז איבערהויפט נישטא קיין מעגליכקייט אויפצומאנען ביים שטייער-צאהלער דעם פערלעגענעם חוב, ביז דעם 31-טען מערץ ה. י.

דער פונקט 1, מיינט נישט די לעבעדיגע, נור בפירוש טאקי די, וועלכע געפינען זיך שוין אויפ'ן עולם-אמת, פרעגט זיך, צי נויטיגען זיך מתים אין דער אמנעסטיע?

דער פונקט 2, אונטערליגט נישט קיין ספק, אז דאס מיינט מען דעם וואס איז שוין „חוזר על הפתחים" ד. ה. א לעבעדיגער מת, זעלבסטפערשטענדליך, אז פאר אזעלכע איז די הנחה שטענדיג גילטיג: אפילו נאך פון פאר דער אמנעסטיע.

פונקט 3 מיינט מען די, וועלכע האבען שוין לאנג זייערע שטייערן בעצאלט אין דער צייט ווען זיי האבען די אויסלענדישע פעסער ארויסבעקומען דער פונקט איז אפילו איבריג, ווייל דער וואס געפינט זיך נישט אין פוילען איז געוויס פטור פון די היגע שטייערן.

וואס אנבעלאנגט דעם 4-טען פונקט איז דאך שוין אפגערעדט, ווייל די עקזעקוטארען האבען זיך שוין מיט איהם קיין עצה נישט געקענט געבען, ווייל ס'איז שוין ביי איהם נישטא וואס צו נעמען, טא ווי-זשע ווידער איז דא פערהאן אנ'אמנעסטיע?

מיר מיינען דעריבער, אז אומזיסט האבען זיך די 80 פראצ. אויסגעמאטערטע סוחרים, קליינהענדלער און בעלי מלאכות די גאנצע צייט געטדייסט.

אפט די רעגירונג אליין קען נישט וויסען אזוי פיעל אויף וויפיל די לאגע פון סוחר, קליינהענדלער און בעל-מלאכה איז טרויעריג, אבער אין דעם, אז די איניציאטיווע פון פערקלענערען לכל הפחות די גוואלדיגע פראצענטער פון די פערלעגענע שטייערן איז געוויס א פועל יוצא פון דער פרוכטבארער אונערמידליכער ארבייט פון אונזער יודישער קאלא, אין דעם צווייפעלט קיינער פון אונז נישט.

די יודישע פארשטעהער פון קליינהענדלער און בעלי-מלאכות האלטען נור געוואלט וויסען אויף וועמענס אדרעס דארף דער אויסגעקעמפטער הנחה-צירקולאר צוגעשריבען ווערען, צי אויף דעם צד פון אונזער געערטען און חשוב'ן דעפ. גרינבוימס גרופע, צי אויף דעם דעפ. ד"ר רייכס גרופע און דאן וואלטען מיר צוזאמען מיט'ן צד שכנגד אפען געזאגט: מוחל אזעלכע אן סנעקעמפטע הנחות.

נישט אויף דעם האבען געהאפט די פערארימטע שטייער-צאהלער.

דער נייער צירקולאר, גיט פאר זיי אבסאלוט גארנישט, פערקערט, דער געפאלענער שטייער-צאהלער פערלירט נאך מעהר זיין האפנונג, זיין מוט, זיין ענערגיע און חשק זיין געשעפט ווייטער אויפצופרישען, ער זעהט בולט, אז קיינער אינטערעסירט זיך נישט מיט זיין אויסערגעוועהנליך שלעכטער לאגע, וועלכע וואלט נאך געקענט געראטעוועט ווערען, ביז עס איז נישט צו שפעט...

י. בראדער

גרויסע בודזשעט-דעבאטע אין דער ראדאמער קהלה.

דריטע שטורמישע זיצונג — ברוך הבא די מחותנים זענען דא — פרעזעס קעניגסבערג געקומען צום ראט מאהנען א סאטיספאקציע — שארפער ווערטער-אויסטויש צווישען די ה"ה לעשטש און קעניגסבערג — ספעציעלער עהרען-געריכט זאל זיך ארויסזאגען, צי ס'זענען געווען מאניפולאציעס, אדער נישט — אין נייעם בודזשעט פיגורירט שוין א סומע פון 2000 זל. אלס פאנד אויף דורכצופיהרען די נאנטסטע וואהלען פון דער נייער קהלה — בעשטימט 10,000 זל. פאר עזרה אויף דער פסח-אקציע און 3600 זל. פאר די רוסישע יודען אויף מצות — צוליב דער פאלעמיק איבער די פאלק'ס-שולע איבערגעריסען די זיצונג.

די מחותנים האבען זיך פערשפעטיגט אבער געקומען זענען זיי דאך...

ווי עס איז שוין געווען מיטגעטיילט אין פאריגען נומער פון „ראדאמער-קעלצער לעבען", איז די פראגע פון קהלה בודזשעט אויפ'ן היינטיגען יאהר 1929 נישט אויסגעשעפט געווארען אויף די זיצונגען פון פאריגע וואך. ביידע זיצונגען פון דער פערגאנגענער וואך זענען געווען געווידמעט דעם בודזשעט פון יאהר 1929 און איבערהויפט דעם סכסוך צווישען די ה"ה קעניגסבערג-טייכמאן.

דער ראט האט דעריבער בעשלאסען דעם בודזשעט פון 1929 צו בעטראכטען היינטיגע וואך זונטאג. אבער לויטן פערלאנג פון די ארטאדאקסישע פראקציע, איז די זיצונג פון ראט צונויפגערופען געווארען אויפ'ן היינטיגען שבת-צונאכט. די ארטאדאקסען האבען זיך געווענדעט מיט א בריעף צום ראט וועגען בעשטימען די בודזשעט-זיצונג פון ראט אויף שבת-צונאכט, צוגעבענדיג דערביי, אז די מאטיווען פון זייער פערלאנג וועלען זיי ערקלערען פאר'ן פלענום פון ראט.

דער המשך פון דער בודזשעט-זיצונג איז אלזא בעשטימט געווארען אויף פאריגען שבת-צונאכט 8 אזייגער. צו דער אנגעוויזענער צייט זענען געקומען אלע ציוניסטישע און האנדווערקער-פרנסים פון ראט און ביז האלב צעהן זענען זיי געבליבען ווארטען אויף די ארטאדאקסישע פרנסים פון וועלכע ס'איז ביז דאן נאך קיין איינער נישט געהאט געקומען. אווי ווי צוליב דער אבוועזענהייט פון די ארטאדאקסען איז קיין קווארום נישט געווען און דאס ווארטען אויף זיי אנדערטהאלבען שעה צייט איז געווען אהן רעזולטאט, האט דער פרעזעס פון ראט אנגעהויבען געבען אנ'ערקלערונג וועגען די סבות, וועלכע שטערען דאס צושטאנדקומען פון דער היינטיגער זיצונג. ביים אנפאנג פון דער ערקלערונג האבען זיך פלוצלינג בעוויזען אלע ארטאדאקסישע פרנסים אין פולען קאמפלעט אזוי, אז ס'איז געווען קענטיג, אז' ואס געהט מען פון א בעראטונג.

פרעזעס פרענקעל מאכט זיי א שארפע בעמערקונג וואס אליין זענען זיי געהעז דעדין, אז די זיצונג זאל דוקא פארקומען היינט שבת-צו-נאכט: און לסוף איגנארירען זיי די זיצונג, לאזענדיג אויף זיך ווארטען א גאנצען אווענד. ה' פרענקעל גיעט צו, אז ער האט שוין געזאלט דעם פאל פראטאקאלירען און די נעמען פון די פעהלענדע ראטמענער אבשיקען צום ה' סטאראסטא, וועלכער פערלאנגט, אז דער בודזשעט זאל ווי אמפריהעסטען רעאליזירט ווערען.

עטאט-רעדוקציעס און געהיימע שחיטה.

ביים עפנען די דעבאטע ארום דעם בודזשעט פון יאהר 1929 ווערט ארומגערעדט דער פונקט פון דער בודזשעט-פאזיציע פון 25,000 זל. וועלכע איז בעשטימט פאר רעדוקציעס און עווענטועלע אנולירונגען פאר די וואס זענען פאקטיש נישט בכח צו בעצאהלען די פולע הויך, אדער אינגאנצען נישט, דעם געשטעלטען עטאט-שטייער. פרנס פישמאן בעגרינדעט דאס פערגרעסערען די סומע פון דער דאזיגער פאזיציע לויט פארא-אהרען מיט'ן מאטיוו, וואס די צייט איז היינט א אויסערגעוועהנליך קריטישע און מ'דארף זיין פארגעזעהען אויפ'ן פאל פון א גרעסערער צאהל רעדוקציעס.

צוטרעטענדיג צום פונקט שחיטה און נאכ'ן אויסרעכענען די פענסיעס פון יעדען שוחט בעזונדער—ווערט בעריהרט די פראגע פון ארייננשטעלען אין בודזשעט א סומע פון 2030 זל. פאר געהיים-אגענטען צו פערפאלגען געהיימע שחיטה. ביי דעם פונקט נעמט א ווארט פרנס פישמאן, וועלכער גיעט

אויף פסח הבע"ל!

: עכטעז : פסח'דיגען
טהוען מיר אייך עמפפעהלען דעם פון לאנגע יאָהרען בעקאנטען און זעהר פיינעם
: עכטעז : פסח'דיגען

פראנקק = קאפעע = צוזאטט

איז סיסטעל און אויך אין רונדע פאַקונג

עך איזט ערצייגט בהכשר גמור אונטער אויפזיכט פון הרה"ג
מו"ה יעקב פרענקעל תאומים שליט"א אבד"ק פאָרגורזשע והגליל
וחתנו הרהמאה"ג וכו' מו"ה חיים קאננער שליט"א ובנו החריף
וכו' מ' יחזקאל פרענקעל תאומים שליט"א.

דער גרינער שטרייפען אויף די פעקלעך, בעווייזט דעם כשר לחג הפסח
און די פיינהייט דיעזער וואַרע.

HENRYKA FRANCKA SYNOWIE
Fabryka Środków Kawowych S. A.
SKAWINA-KRAKÓW.

אנ'אויספיהרליכע ערקלערונג, וועלכער
קריטיקירט דעם סיסטעם פון האַלטען
נישט-יודישע אגענטען, וועלכע בעקו-
מען פענסיעס פון דער גמינע, אָבער
זיי פערקלענערען גאָרנישט דעם שמו-
געל און ס'ווערט דערמיט גאָרנישט
דערגרייכט. ה' פישמאַן איז געגען דעם
סיסטעם פון געהיים-אגענטען. פרנס
ראָזענבוים זאָגט, אז ער וואָלט פער-
שטאנען צו צונעמען יודישע אגענטען,
אָבער נישט קריסטליכע אגענטען זאָ-
לען זיך מישען אין ענינים פון כשרות
און שחיטה. אין צוזאַמענהאַנג מיט אָט
דער פראגע מאַכט ה' פישמאַן בעקאַנט
דעם ראַט, אַז די פינאַנץ-קאָמיסיע האָט
בעשלאָסען זורכצוקומען מיט'ן היגען
חושב העניך שוחט, בעשטימענדיג פאַר
איהם א פענסיע פון 70 זל. א וואָך.
ה' פישמאַן שטעלט עס פאָר פאר'ן ראַט
צו בעשטעטיגען, מאָטיווירענדיג, אַז
די בעטרעפענדע פערזאָהן איז א זוהן
פון א געוועזענעם היגען שוחט. וועל-
כער איז געווען 30 יאָהר שוחט אין
ראַדאָם און א חוץ דעם איז דער זעל-
בער געווען שוחט אונטער דער אויפ-
זיכט פון דער קהלה בעת דער היי-
טיגער אָרטאָדאָקסישער פרנס מענדעל
הורוויץ איז געווען פרעזעס. ער איז
אויך געווען אונטער דער השגחה פון
היינטיגען ראַבינאַט.

אין דעם זין זאָגען זיך אויך ארויס
די האַנדווערקער-פרנסים איידעלבוים
און ראָזענבוים, וועלכע פאָדערען אויף
דעם ראַט און איבערהויפט די אָרטאָ-
דאָקסען איינמיהל פאַר צאָלעמאָל צו
ערלעדיגען דעם ענין האָטש ביים סוף
פון דער קאַדענץ. נאָך א לענגערע
דיסקוסיע ווערט דער בעשלוס פון דער
פינאַנץ-קאָמיסיע איינשטימיג אָנגענומען.

דער סיגנאַל צום קאַמפף.

בעת דער פראַגע פון די גמינע-בע-
אַמטע און רבנים, ווען די גמינע
פערוואַלטונג האָט דערלעגט אויף די
פענסיעס פון היינטיגען יאָהר, ער-
קלערט ה' פישמאַן אין נאָמען פון דער
פינאַנץ-קאָמיסיע, אַז זי איז בנוגע
א וועלכער ס'איז הוספה פאַר די בע-
אַמטע. די פינאַנץ-קאָמיסיע האָט
מסכים געווען צו דערלעגען נאָר די
שוחטים, צוליב דער העכערונג פון
שחיטה-אָנצאָהל און אויך וועלענדיג
איינפיהרען א בעסערע אָרדנונג אין
שחיטה-וועזען. דאַגעגען אָבער בנוגע
די בעאַמטע איז די פינאַנץ-קאָמיסיע
קאַטעגאָריש דאַגעגען זיי צו דערלעגען,
ווייל אויב מ'רעדט נישט וועגען רע-
דוצירען זייערע פענסיעס קאָן קיין רייד
וועגען הוספה בעשטימט נישט זיין נאָך

אזא שווערען ווינטער. וועלכער האָט
פעראָרימט א גרויסען טייל פון דער
בעפעלקערונג און דעריבער קאָן מען
אויף איהר נישט ארויפלעגען א נייעם
לאַסט פון שטייערען.

פרנס מענדעל הורוויטש איז פאַר
געבען אנ'הוספה דעם מורה הוראה
טייטעלבוים און פערגרעסערען זיין
פענסיע פון 4200 אויף 4800 א יאָהר.
שטיצענדיג זיך אויף א עסק פון א
בוררים-געריכט אין דער פראגע.

וועגען דער פענסיע-העכערונג פאַר
די בעאַמטע זאָגט זיך אויך ארויס
פרנס איידעלבוים, וועלכער ערקלערט,
אַז די גמינע-פערוואַלטונג האָט בעת'ן
אויסאַרבייטען דעם בודזשעט געמאַכט
אנ'הוספה די בעאַמטע, שפעקולירענדיג,
אַז די האַנדווערקער-פרנסים זענען אין
פרינציפ קיינמאָל נישט געגען. נעמענ-
דיג אָבער אין אַכט די היינטיגע שווע-
רע צייטען און די ליציטאַציעס, וועל-
כע ס'האָט געמאַכט אָרימע יודישע פאַ-
מיליעס, וועלכע מ'האָט בעשווערט מיט
עטאַט-אָבצאָהל, זענען די האַנדווערקער-
פרנסים יעצט געגען דערלעגען די
בעאַמטע אויף די פענסיעס. פרנס איי-
דעלבוים פרעגט, אויב די גמינע-פער-
וואַלטונג פערמאָגט אזוי פיעל יושר
און רחמנות, אַז זי פאָדערט אַזש צו
דערלעגען די בעאַמטע, פאַר וואָס
האָט זי די אָרימע בעאַמטע, ווי:
חזנים, שמשים און גלאַט אָרימע אָנ-
געשטעלטע פון גמינע, וואָס קריגען
צו 100 זל. א חודש — נישט אויסגע-
צאָהלט די 13-טע פענסיע, נאָר א אויס-
נאַהם האָט זי געמאַכט די יעניגע בע-
אַמטע, וועלכע האָבען אזוי אויך גוטע

פענסיעסן

די אָרטאָדאָקסי האָבען געפאָדערט
פאַר אַלע בעאַמטע אנ'הוספה פון 15
פראָצ. לויט דער גרונד-פענסיע.

די ציוניסטישע און האַנדווערקער-
פראַקציעס זענען געגען דער הוספה,
נאָר זיי זענען פאַר ערטיילען אַלע
בעאַמטע, פון גרעסטען ביז'ן קלענסטען,
א 13-טע פענסיע. א אויסנאַהם איז נאָר
געמאַכט געוואָרען פאַר די צוויי מנקרים.
אויפ'ן אויסדריקליכען פערלאַנג פון די
פרנסים ה"ה הורוויטש און מאָטיל איינ-
מאַן. וועלכע האָבען אָבהענגיג געמאַכט
די ענדגילטיגע ערלעדיגונג פון דער
פראַגע פון ר' העניך שוחט, אין דערום
די מנקרים דערלעגט געוואָרען די גע-
פאָדערטע 15 פראָצ.

דער שטורעם ברעכט אויס...

אויף דער זיצונג איז אונערוואַרטעט
געקומען דער פרעזעס פון דער פער-
וואַלטונג, ה' קעניגסבערג. נאָכ'ן ערלע-
דיגען איינינגע פונקטען פון ראַט בעט
ה' קעניגסבערג דאָס וואָרט און אין א
זעהר אויפגערעגטען טאָהן גיעט ער
פאָלגענדע אויפקלערונג: היות ווי איך
האָב געלייענט אין דער היגער יודישער
צייטונג „ראַדאָמער-קעלצער לעבען"
דעם בעריכט פון די לעצטע ראַט-זי-
צונגען פון דער קהלה, וואו עס ווערט
צווישען אַנדערען איבערגעגעבען, אַז
ס'איז מיר פאָרגעוואָרפען געוואָרען מאַ-
ניפולאַציעס מיט גמינע-געלדער. אויב-
וואָהל די פערזאָהן, וועלכער האָט זיך
ערלויבט איף דעם אונערהערטען אָנ-
פאַל לגבי מיר. אינטערעסירט מיך גאַנץ
ווייניג, וואָרום ס'איז יעדען גוט בעוויסט

דער אונגעוועהנליכער צוטרוי, וואָס ה'
לעשטש האָט מיר געשאָנקען, פיל
מעהר ווי זיינע אייגענע חברים. ער
האָט זאָגאַר מיך געוואָלט אריינציהען
אין דעם היכל, וואָס איז ביי איהם אַמ-
הייליגסטען. ווען מ'וועט זיך פרעגען,
וואָס איז ביי ה' לעשטש דאָס הייליגסטע,
וועט מען ענטפערען, אַז דאָס איז די
ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע. איינמאָהל
אין ה' לעשטש געקומען צו מיר און
זיך פערטרויט, אַז אזוי ווי ער זעהט
אין מיר דעם איינציגען און איבערגע-
געבענסטען גוטען-פריינד זאָל איך אויך
דאָרט אריינטרעטען, אום כדי דאָרט צו
סאַנירען די לאַגע און אָראָפברענגען

דעפוטאַט יצחק גרינבוים,

וועלכער זאָל מיט זיין איינפלוס דער-
הייטערען זיין געגנער. דעם פרנס מ.
ל. פישמאַן, און אזוי נאָך צוגרייטען
פאַר איהם א וועג אין דער נייער קהלה
אריין. צו רעדען וועגען דער געגנער-
טער שטעלונג פון ה' לעשטש צו מיר,
איז מיר נישט אינטערעסאַנט. אָבער
איך ווענד זיך צום ראַט און שטעל
איהם פאָלגענדע פראַגען: 1) ווי אזוי
האָט דער קהלה-ראַט געקאָנט פער-
שווייגען און אריבערגעהן צום טאָג-
אָרדנונג 2) אויף וואָס פאַר אַנ'אופן
קלערט דער ראַט, צו רעאַגירען אויף
דעם 3) צי איז דער ראַט מסכים מיט
ה' לעשטש, אָדער ער איז געגען אין
טאָדעלט דעם העסליכען אָנפאַל אויף מיר.

אויף די אפלאָדיסמענטען, וואָס טראָ-
גען זיך פון דער גאַלעריע מצד דער
אָרטאָדאָקסישער יוגענד, מאַכט דער
פאָרזיצענדער ה' פרענקעל אויפמערק-

זאם, אז דאס איז נישט דערלאזבאר און אויב דאס וועט זיך נאך אמאהל איבער׳חזר׳ען און זיי וועלען מאכען צווישענרופען און פרובען אריינמישען זיך אין א זיצונג — וועט ער זיין געצווינגען אבצורייניגען די גאלעריע.

ווען אויף דער גאלעריע ווערט רוהיג זעצט־פאר ה׳ קעניגסבערג זיין רעדע און ער זאגט: מיין פערלאנג איז אז פונקט אזוי, ווי ס׳איז געוואָרפען געווארען אויף מיר אזעלכע סקאנדאלעזע בעשולדיגונגען אין דער אנוועזענהייט פון גאנצען ראט, אזוי זאל אויך יעצט דער ראט אויסהערען מיינע טענות און ענטשיידען באלד אזוי, אז איך זאל פון גאנצען ראט בעקומען די פולסטע סאטיספאקציע.

פארזיצענדער ה׳ פרענקעל איז געגעגען דעם, אז דער ראט זאל נעמען אויף זיך די ראל פון א שופט, נאר זיין מיינונג איז, אז וועגען דעם קאנפליקט לעשטש־קעניגסבערג זאל זיך ארויסזאגען א ספעציעלער עהרען־געריכט, וואס זאל בעשטעהן פון בורדים פון ביידע צדדים, ווייטער וועגען דעם, וואס ה׳ קעניגסבערג פאדערט, אז דער ראט זאל אננעמען א טאדעל־רעזאלוציע געגען פרנס ה׳ לעשטש, קאן ער נישט איינשטימען, מחמת מ׳קאן נאך נישט וויסען, וועמען דאס געריכט וועט ארויסטראגען אנ׳אורטייל, אז ער ברויך געטאדעלט צו ווערען.

גמינע־געלדער, אדער קהל׳שע געלדער.

ה׳ לעשטש גיעט א שארפען ענטפער דעם ה׳ קעניגסבערג און זאגט: ס׳איז מיר גארנישט וויכטיג, צי מיין פערזאהן אינטערעסירט דעם ה׳ קעניגסבערג אדער נישט. איך נעם אויף מיר די גאנצע פעראנטווארטליכקייט פאר מיינע ווערטער. איך האב נישט געזאגט טאניפולאציעס מיט גמינע־געלדער, ווי ה׳ קעניגסבערג דריקט זיך אויס, ווייל דאס האב איך נאך נישט בעוויזען. איך האב נאר גערעדט וועגען מאניפולאציעס מיט קהל׳שע געלדער. און קהל׳שע געלדער מיינט מען נישט דווקא גמינע־געלדער, נאר, יעדער געזעלשאפטליכער גראשען ווערט אנגערופען מיט דעם נאמען.

פרעזעס פרענקעל ווענדעט זיך דאן צום פארשטעהער פון דער ארטיגער פרעסע צוגעבען וועגען דעם אנ׳ערקלערונג. (בעמערקונג פון רעדאקציע: מיר טוהען אונזער זשורנאליסטישען חוב און ערקלערען דא, אז פרנס ה׳ לעשטש האט נישט געזאגט גמינע־געלדער, נאר קהל׳שע געלדער און דעם פארזיצענדער אויסדריק בענוצט אין אזא פארם, אז דערמיט ווערט געמיינט פערשידענע געזעלשאפטליכע געלדער אין וועלכע דער כלל האט א חלק.) ס׳איז אינמעגליך זאגט ה׳ לעשטש, אז די ענטשיידונג פון דער זאך זאל פארקומען איצט אין די אויגען פון גאנצען ראט און גאלעריע ווייל מיר איז שווער פאר אזא עדה יודען ארויסצוטראגען מיינע טענות צוליב א פערשטענדליכער סבה... איך בין גרייט צו געהן צו אנ עהרען־געריכט.

מכח פעטש

פרנס בלאס (אגודה) דריקט אויס זיין פראטעסט, וואס ה׳ לעשטש האט אויף דער פאריגער זיצונג זיך אויסגעדרוקט, אז ה׳ קעניגסבערג דארף פריהער אויפגעפאטשט ווערען, און נאכהער קאן ערשט זיין א דייד איהם אויסצודריקען מיטגעפיהל.

פרנס לעשטש: איך ציה נישט צוריק מיין ווארט.

פרעזעס ה׳ קעניגסבערג איינגאנצען אן אויפגערעגטער נעמט ווידער א ווארט און זאגט: דער ארויסטריט פון ה׳ לעשטש עקעלט מיך.

ס׳הערט זיך א שטורמישער קלאפ אין טיש. ביי דעם אויסדרוק רופט אויס ה׳ לעשטש: איך פראטעסטיר אמשארפסטען געגען אזעלכע אונערלאזבארע אויסדריקען געגען מיין פערזאהן און אויך געגען דעם, וואס דער פארזיצענדער רעאגירט נישט דערויף.

דער פארזיצענדער ה׳ פרענקעל מאכט דאן דעם ה׳ קעניגסבערג א שטארקע בעמערקונג, פאר בענוצען אזעלכע מינים אויסדריקען. און ה׳ קעניגסבערג ערקלערט, אז ער נעמט דאס צום קענטניס און מעהר אזעלכע אויסדריקען נישט בענוצען.

פרעזעס קעניגסבערג: איך בין געקומען אהער כדי דער גאנצער ראט זאל דעם ענין ערלעדיגען. איך בעט, נישט צו שפעקולירען אויף מיין יודישע סבלנות און האלטונג, ווייל ווי איהר ווייסט, האב איך אנדערע וועגען, וועלכע קאנען מיר געבען א גאנצע סאטיספאקציע (פרעזעס קעניגסבערג מיינט אמוואהרשיינליכסטען דעם וועג אין קרוין געריכט, וואו זיין אפיציעלער אמט אלס פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג קאן פערשאפען דעם בעליידיגער נישט קיין אנגענעהמע קאנסעקווענצען) איך ווייס פון דער פראקטיק, זאגט ה קעניגסבערג, אז די געריכטען און אלערליי קאמיסיעס, וואס ווערען געשאפען ביי דער גמינע אויף אויסצוגלייכען אזעלכע זאכען, האבען קיין שום בעדייטונג נישט און ווערען בלויז אבגעשלעפט. איך פאדער דעריבער, אז מיין בעליידיגונג זאל אינבעדינגט בעטראכט ווערען פאר׳ן גאנצען ראט. איך וויל די פראקציע צו וועלכער עס געהערט ה׳ לעשטש, זאל זיך ארויסזאגען, אז זי איז נישט מסכים מיט ה׳ לעשטש׳ס ארויסטריט.

מען מוז אויסהערען ביידע צדדים

פרנס פישמאן איז געגען דעם, אז די פראקציע זאל זיך ארויסזאגען באלד בנוגע ה׳ לעשטשס ערקלערונג, ווייל מען מוז אויסהערען ביידע צדדים און ווייטער דער ראט זאל נעמען אויף זיך די מיסיע פון ענטשיידען דעם קאנפליקט—קאן דאס נישט זיין, ווייל צווישען די פרנסים וענען דא פיעל וואס ברויכען ארויסגערופען ווערען צלס עדות און ממילא קאנען זיי נישט נעמען אויף זיך די ראל פון ריכטער. פרנס מאטיל אייזמאן שטיצט ה׳ קעניגסבערגס פאדערונג.

ה׳ לעשטש זאגט דאן, אז זיין ארויסטריט געגען ה׳ קעניגסבערג איז געווען זיין אייגענער ענין וועגען וואס ער האט זיך מיט די חברים פון זיין פראקציע נישט פערשטענדיגט און אויב די ארטאדאקסען פערלאנגען, אז דער ענין זאל דא באלד ענטשידען ווערען, „זאג איך זיי אז זיי זאלען מיך נישט פראוויצירען, ווייל איך האב צו זאגען אזעלכעס, וואס וועט נישט נאר נוגע זיין דעם פרעזעס פון דער פערוואלטונג ה׳ קעניגסבערג, נאר וועט אויך אויך אנריהרען איינצעלנע פון די אנוועזענדע קהלה־ראטמענער... און דאס ווינש איך זיך נישט, נאר אויב איהר ווילט דווקא מיך פראוואצירען וועל איך רעדען״...—

די ערקלערונג פון ה׳ לעשטש מאכט א איינדרוק און פרנס ה׳ ראזענבערג (אגודה) שלאגט פאר א עהרען־געריכט. ה׳ קעניגסבערג איז דאן אויך מסכים אויף א עהרען־געריכט נאר אונטער דעם בעדינג, אז ער זאל צושטאנד קומען אין די נעכסטע טעג און אלע אונטערהאנדלונגען, ווי אויך דעם אורטייל זאל מיטגעטיילט ווערען אויפ׳ן פלענום פון ראט אויף דער קומענדיגער זיצונג.

דאס ווערט איינשטימיג אנגענומען און דאן פערלאזט ה׳ קעניגסבערג תיכף דעם גמינע־לאקאל. אין וועלכען ער קומט שוין נישט ארויף שוין א האלב יאהר איבער דעם סקאנדאל צווישען איהם און ה׳ לייכמאן.

יא געגען אדער נישט געגען אנ׳הוספה דעם ראבינאט און די גמינע־באמטע.

נאך די צוויי שעה׳דיגע הייסע דיסקוסיעס פרעגט מען ענדליך צו צו די ווייטערדיגע פונקטען פון בורזשעט. ס׳ווערט בעשלאסען אויפצופאדער[illegible] די

Biuro Próśb p. f. EXPRESS

w RADOMIU, przy ul. Lubelskiej Nr. 27

Podaje do publicznej wiadomości, że Biuro załatwia wszelkiego rodzaju podania i odwołania do wszystkich władz państwowych i komunalnych korespendencją handlową krajową i zagraniczną, tłomaczenia z języków obcych, sporządzanie bilansów, budżetów, umowy i kontratky a także przepisywanie na maszynie.

Przy biurze, które zostaje prowadzone pod kierownictwem sił rutynowanych i fachowych, otwarty został dział zleceń i informacji handl.

Ceny możliwie przystępne.

בעקאנטמאכונג.

מיר האבען דעם כבוד בעקאנט צו מאכען דאס אונזער פוטער־געשעפט

י. מ. ווערבער ט זטהנט

ראדאם, לובלינער 14 (פראנט)

בעזיצט צום זומער־סעזאן א גרויסן אויסוואל פון פערשידענע לעטני פוטערס ווי:

קרעטען ליסען, מענער קינדער־היטען — און —

ווי אויך פערשידענע גומי־מאנטלען אינלענדישע און אויסלענדישע

צו מעסיגע פרייזען.

סען. אין 17 יודישע הייזער האָט מען איסגעזוכט די שויבען. קיין שום אָנפאַלען אויף מענשען זענען נישט בצויגן. גלייך נאָכ'ן בעקומען די ידיעות וועגען די אונרוהען אין קיין ביאַלאַ־טאָיז ארויסגעפאָהרען דער סטאַראָסטא פון אָפּאָטשני, ווי אויך פּאָרשטעהער פון דער געריכטליכער מאכט, וועלכע האָבען אונטערגענומען אַן'ענערגישע אויספאָרשונג. דער אָפּאָטשנער דזיעקאַן האָט זיך גלייך געווענדעט צום גלח פון ביאַלאַטאָוו, אז ער זאָל בערוהיגען די קריסטליכע בעפעלקערונג און אויפקלערען דאס זיי מאכט האָט אָפּיציעל פעסטגעשטעלט, אז די פּראָוואָקאציע שטאמט נישט פון דער יודישער בעפעלקערונג".

דער זאָוויגער אָפּיציעלער קאָמוניקאַט איז פרייטאג אין אָוענד פונאַנדערגעשיקט געוואָרען דורכ'ן „פּאַט".

גלייכצייטיג האָט דאָס אינערן-מיניסטעריום פעראָרדענט, אז דער ראַדאָמער סטאַראָסטא זאָל קאָנפיסקירען דאָס אַנטיסעמיטישע בלעטעל „סלאָוואָ ראַדאָמסקיע" פאַר'ן פערשפרייטען די פאלשע קלאַנגען וועגען די געשעהענישען אין ביאַלאַטאָוו.

מיט דער אויספאָרשונג פיהרט אָן דער ראַדאָמער פּראָקוראָר, עס בעטייליגט זיך אין דער אויספאָרשונג אויך אַ ספּעציעלער דעלעגאַט פון דער קעלצער וואָיעוואָדזטוואָ.

צוגענומען שטוב-זאַכען און איבערגעלאָזט די פרוי מיט צוויי קינדער.

צו אונז אין רעדאַקציע איז געקומען די הינגע יודישע איינוואָהנערין פ"ג. בירענבוים (גלאָוונא 17, וואָלינער אומגעגענד) און איבערגעגעבען פאָלגענדע געשיכטע:

פאָריגע וואָך, דאָנערשטאָג, איז איהר מאַן אַוועק און מעהר נישט צוריקגעקומען. נאָכ'ן דערוויסען זיך, אז איהר מאַן איז געגנבליך פערשווינדען, עוקרזייענדיג פון ראַדאָם, האָט זי זיך ארומגעזעהן, אז ס'פעהלען איהר פערשידענע שטוב-זאַכען, וועלכע דער מאַן איהרער האָט מיטגענומען מיט זיך.

מיט אַ טאָג פריהער, ס'הייסט מיטוואָך, האָט דער מאַן בעקומען אויסגעצאָהלט פון דער ביוראָ פון אַרבייטס-פערמיטלונג אַ געלד-שטיצע פון 42 זל. צוליב דעם וואָס ער איז געווען בעשעפטיגט ביי שטאָדטישע עפענטליכע אַרבייט און דערנאָך געוואָרען אַרבייטסלאָז. ער האָט פון דעם געלד נישט געגעבען אין שטוב אַריין אַ גראָשען און אזוי נאָך איבערגעלאָזט אַ פרוי מיט צוויי קליינע קינדער אָהן שום מיטלען צום לעבען. די פרוי האָט וועגען איהר מאַנ'ס אַנטלויפען געמאָלדען דער פּאָליציי און די ביוראָ פון אַרבייט'ס-פערמיטלונג.

מיט טרערען אין די אויגען דערצעהלט די פרוי, אז דאָס געוויין און בענקעניש פון די קליינע קינדערלעך נאָכ'ן טאַטען איז אזוי גרויס, אז מ'קאָן זיי פשוט נישט איינגעמען. די פרוי בעט רחמנות צו האָבען אויף איהרע קינדער און קוים וויסען עפיצער פון איהר מאַן חיים בירענבוים (פון פאַך אַ קאַפּאָטענמאַכער), זאָל ער איהר צוזיסען טוהן.

זיצונג פון קראַנקען-קאַסע אין שטאָדט-ראַט

דער ראַט פון קראַנקען-קאַסע האָט די טעג אָבגעהאַלטען אַ זיצונג אין גרויסען זאַהל פון היגען שטאָדט-ראַט.

אויפ'ן טאָג-אָרדנונג זענען געשטאַנען אַ רייהע פּונקטען וואָס זענען נוגע געוויסע ענדערונגען אין סטאַטוט און צו מאַכען אַן'הלוואה אויסצובויען אַמבולאַטאָריום'ס אין שטאָדט.

צווישען די פרייע פאָרשלאָגען איז אריינגעטראָגען געוואָרען אַ פאָרשלאָג פון בונדישען ראַטמאַן ה' אברהם פינקעלשטיין אַנצונעמען יודישע קאָנטראָלירען. דעם פאָרשלאָג מאָטיווירט ה' פינקעלשטיין דערמיט, וואָס פיל יודישע אַרבייטער זענען נישט פערעגיסטרירט אַלס מיטגלידער אין קראַנקען-קאַסע, פון וואָס די סבה איז, וואָס ביים בעסטען ווילען קאָנען די פוילישע קאָנטראָליערען נישט אריינדרינגען אין די ספּעציפישע בעדינגונגען פון די יודישע אַרבייטער. ביים אַנגאַזשירען אָבער יודישע קאָנטראָליערען וואָלט די פראַגע געלעזט געוואָרען און מפילא וואָלט זיך די מיטגלידערשאַפט אין קראַנקען-קאַסע פערגרעסערט.

ראַטמאַן אדוו. שטשעווינסקי האַלט, אז דער דאָזיגער ענין געהערט צו דער קאָמפּעטענץ פון דער פערוואַלטונג. דער פאָרשלאָג פון ה' פינקעלשטיין איז אָבגעשיקט געוואָרען צו דער פערוואַלטונג.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך געמאָלדען געוואָרען, אַז ה' אברהם פינקעלשטיין איז איבערגעגאנגען אין שיעד'ס-געריכט און זיין אָרט אין ראַט פערטרעט יעצט דער בונדישער טהוער ה' פייגענבוים.

די פערוואַלטונג פון געזעל. „עזרה" וואַרפט פון זיך אראָב די פעראַנטוואָרטליכקייט איב די מיטגליזער וועלען נישט קומען אויף דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג

דאָס קאָן בעדראָהען טויזענדטער אָרימע יודישע פאַמיליעס זאָלען בלייבען אָהן יעדער הילף אויף פסח

ווי בעוויסט איז אויפ'ן פערגאַנגענעם מאָנטאַג געריפען געוואָרען אַ אַלגעמיינע פערזאַמלונג אין „עזרה" מיט'ן צוועק אויסצוועהלען אַ נייע פערוואַלטונג, ווי אויך צו בעטראַכטען אַ גאַנצע רייהע זעהר וויכטיגע פראַגען. מען מוז אָבער ליידער קאָנסטאַטירען דעם בעדויערנסווערטען פאַקט, וואָס אויף דער פערזאַמלונג זענען געקומען בס"ה עטליכע מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג און אַ קליינע צאָהל מיטגלידער פון דער געזעלשאַפט עזרה.

ביי די וועהניגע אַנוועזענדע איז די פערזאַמלונג געעפענט געוואָרען דורך ד"ר לעווי, וועלכער האָט פערבעטען אַלס פאָרזיצער דעם ה' ב. ל. פישמאַן. דער לעצטער האָט ביים איבערגעבען דער פאָרזיץ ערקלערט, אז צוליב דעם וואָס די געזעלשאַפט עזרה צעהלט ביז 800 מיטגלידער און אַנוועזענד אויפ'ן זאַהל זענען נאָר איינצעלנע מיטגלידער, איבער דעם איז ער קאַטעגאָריש דאַגעגען צו אַנערקענען די פערזאַמלונג אַלס גילטיג און לעגט דעריבער פאָר די פערזאַמלונג אָבצולעגען. דאָס ווערט אָנגענומען און די פערזאַמלונג ווערט גערופען אויף מאָרגען שבת-צוגאַכט.

צוליב דעם, וואָס עזרה האָט פאָר זיך יעצט אַ ריזיגע אויפגאַבע דורכצופיהרען די פסח-אַקציע, איז אַ חוב פון יעדען איינעם מיטגליד צו קומען אויף דער פערזאַמלונג. ביי אַ קאַלטע בעציהונג מצד די מיטגלידער ווערט די פערוואַלטונג מוטלאָז און אָבהענגיג און דאָס קאָן פיל בעדראָהען די פסח-אַקציע. די מיטגלידער מוזען קומען מאַסענווייז אויף דער פערזאַמלונג, כדי צו געבען מוטה דער פערוואַלטונג און בשותפות אָרגאַניזירען די גראַנדיעזע פסח-אַקציע פון „עזרה". אַנדערש וואַרפט די פערוו. אראָב די פעראַנטוואָרטליכקייט.

עס ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט, אז דער בעריכט פון דער טעטיגקייט פון „עזרה" פאַר'ן לעצטען יאָהר געפינט זיך אין סעקרעטאַריאַט פון „עזרה" (דלוגא 11) אין יעדער קאָן איהם דורכזעהען פון 10 פריה ביז 2 בייטאָג און פון 6 ביז 8 אָוענד.

עס וואָלט זעהר וואונשענסווערטה געווען די ברייטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג זאָלען דורכזעהן דעם בעריכט, בכדי צו פערשטעהן, ווי נויטיג ס'איז דורכצופיהרען אַ ברייטע הילפס-אַקציע אויף פסח.

אינטערעסאַנטע פאָרשטעלונג פון די שילער פון „פשיטשעשול חיעדזי".

היינטיגען זונטאָג מיטאָג-צייט ווערט פון די שילער און שילערינס פון „פשיטשעשול חיעדזי" אויפגעפיהרט אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" אַן'אינטערעסאַנטע פאָרשטעלונג א. נ. „די קליינע חנה" (הנה הקטנה).

לויט די פאָרבערייטונגען און דאָס איינשטודירען זעהט זיך פאָר אַ אימפּאַזאַנטע פאָרשטעלונג, וואָס וועט פעראינטערעסירען די בעזוכער.

אין פּראָגראַם געהען אריין פערשידענע אָריענטאַלישע טענץ אין ספּעציעל צוגעגרייטע קאָסטיומען.

בעת דער גאַנצער פאָרשטעלונג וועט קאָנפערעסירען אַ שילער פון 8 קלאַס.

די פאָרשטעלונג האָט אין אַלע קרייזען ארויסגערופען גרויס אינטערעס.

גאַסטראָלען פון אַ יודישער טרופּע אין ראַדאָם

היינטיגען פרייטאג, שבת און זונטאָג גאַסטראָלירט אין ראַדאָם אַ בעקאַנטע יודישע טרופּע, אין דער שפּיץ פון וועלכע עס שטעהט דער בעוואוסטער אַרטיסט בעני אדלער.

דער לייטער פון דער טרופּע איז דער אין ראַדאָם בעקאַנטער אַרטיסט ביאַלקאָוויטש. בכלל בעשטעהט דאָס אַנסאַמבעל פון בעדייטענדע ביהנעקרעפטען.

אין ראַדאָם האָט שוין לאַנג נישט געשפּילט קיין יודיש טעאַטער. ס'איז דעריבער אַ פערשטענדליכע זאַך, וואָס די גאַסטראָלען-פאָרשטעלונגען האָבען ביים טעאַטער-עולם ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג.

Kino „ODEON” w Radomiu.

Od dnia 8 Kwietnia 1929 roku

2 FILMY 2
FILM o przepięknej wystawie.

Golgota Miłości

2 FILMY 2
FILM o największem napięciu.

Gehenna kobiety maltretowanej przez okrutnego męża!
Zabójstwo w obronie ukochanej!
Życie galerników na wyspie Cayennie!
Ucieczka więźnia! Żywcem pogrzebani! Katastr. w kopalni węgla!
Barwnie inscenizowana akcja!!
Życie wojsk kolonjalnych!!
Wybitnie emocjonująca i subtelna treść!!

OBSADA:
Urocza Hr. AGNES ESTERHAZY
Wytworny JEAN MURAT
Subtelny PAWEŁ HEIDEMAN.

NAD PROGRAM! WILCZE SERCE

ב"ה

מודעה לחג הפסח

די חברה „שומרי שבת והדת“ אין ראדאם איז מודיע די יודישע בעפעלקערונג, אז די פאלגענדע פסח'דיגע ארטיקלען זענען בהשגחת הרבנים הגאונים ר' יחיאל הלוי קעסטענבערג אב"ד דפה והמו"צ הראשי ר' מענדיל קעסטענבערג שליט"א בשמירה מעולה און זענען כשר על חג הפסח הבעל"ל אפילו למהדרין מן המהדרין:

1) פסח'דיג מעהל סטאראגראד ביי פירמא „פראגרעס“ (יונה הירשע־שטרויס ושותפיו)
2) פסח'דיג מעהל „ „ ה' ברוך שפירא ושותפו ה' יוסל ווייגבערג.
3) פסח'דיג מעהל פון די מיהל פון ה' שמואל באקמאן ושותפיו פאריאזראזע 10
4) פסח דיג מעהל „ „ „ בערטשא צוקער לובל. 98 (משה יאנאווסקי)
5) פסח דיג מעהל פון לובלין ביי ר' אליעזר בריקמאן ושותפיו.
6) קאקוס־פוטער פון די פירמא „פאטאקאל“.

פאר אנדערע פירמעס זענען מיר נישט פעראנטווארטליך פאר כשרות.
וועגען די מצה־בעקערייען וועט ווערען ארויסגעגעבען א ספעציעלער קאמוניקאט

חברה „שומרי שבת והדת“ בראדום.

א הערצליכען מז"ט אונזער פריינד ישראל פליישמאן עם פרוי
צום פערלאבונג פון זייער טאכטער אסתר
מיט ה' חיים זילבערבערג. מיר ווינשען די עלטערן פיל נחת
און דעם פערלאבטען פאר א גליקליכען צוזאמענבונד.

שמואל לייב גרינבוים און פרוי

צו די פערלאבונג פון אונזער ליבען ברודער און שוואגער
אייזיק איצקאוויטש מיט פריל פראניע האכבוים
ווינשען מיר זיי פיל גליק און צופרידענהייט.

מתית בוים עם פרוי.

נייעס! טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ נייעס!
הערשטהער יודישע טרופע
אונטער דער לייטונג פון
י. ביאלקאוויטש

נאר 3 גאסטראלען
פון בערימטען אמעריקאנער סטאר־קינסטלער
בעני אדלער

פרייטאג דעם 5 אפריל 9 אהענד
דער גרעסטער אמעריקאנער שלאגער. מעלאדראמע אין 3 אקטען
פרוי, מענש און טייוועל

שבת דעם אפריל 9 אהענד
די אמעריקאנער מעלאדראמע אין 4 אקטען
דער אייביגער מענטש

זונטאג דעם 7 אפריל — לעצטע פארשטעלונג
דער גרויסער שלאגער אין 4 אקטען
דער איינציגער זוהן

ס'נעמען אנטייל די גוט־בעקאנטע ארטיסטען פרויען:
ביאלקאוויטש, וועליש, לאטאוויטש, לובארמאווינקא, נאזנאנסקא א. א.
מענער: ביאלקאוויטש, בלאט, טרילינג, לאטאחיץ, נייחירט, פאזנאנסקי
רעזשיסער: ה' אדלער.

בילעטען פריהער צובעקומען אין טראפיק פון ה' צווייגענהאפט
און אין די טעג פון די פארשטעלונגען אין קאסע פון טעאטער.

כשר לפסח

וואס זאגט די רבנישע וועלט
וועגען די פסח־כשרות פון די פלאנצען־פוטערען
מנורה, אגוז, שרון, אמאדאר?

הנני בזה להציר שהשומן הנעשה בעיר דנציג בבית החרשת
א. ג. אמאדא A.-G. „AMADA“ Danzig
תחת המארקות

„מנורה“ „MENORA“
„אגוז“ „OGUS“
„שרון“ „SCHORON“
„אמאדאר“ „AMADOR“

עומד תחת השגחתי ע"י משגיח תמידי, וכל המינים הנצרכים לשומן באים גם כן מן הפבריקות שעומדות תחת השגחתי, וכל חומר נבדק מתחילה ע"י אנאליזא ואין בזה שום תערובת שומן זר, ואין בו שום חלב רק שומן צמחים, ולחג הפסח נתכשרו כל המכונות וכל הכלים כדת, ונזהרים מכל חשש חמץ ואין הפועלים אוכלים בבית החרשת. ועל כן השומנים „מנורה“, „אגוז“, „שרון“ ו„אמאדאר“ הם כשרים לחג הפסח בלי שום חשש כלל הן למאכלי בשר והן למאכלי חלב.

יום ב' כ"ד שבט התרפ"ט

יעקב מאיר סגלוביץ החופ"ק דנציג
מחבר ספרי „מאסף דרושי“
בן הרב הגאון ר' חיים זצ"ל מחילנא

בהיותנו בדנציג בקרנו את הפאבריקא לעשיית חמאה של הפירמא א. ג. אמאדא ומצאנו שהמינים „מנורה“, „אגוז“. „שרון“ ו„אמאדאר“ נעשים בהכשר ע"י איש נאמן העומד על המשמר תחת השגחת הרב ר' י"מ סגלוביץ שליט"א ועל כל חתיכה של חמאה נחקקת המלה „כשר“ וכן על כל חבישה הן גדולה והן קטנה יש הכשר הרב הנ"ל מורבק בפעטש.

יצחק מאיר ברמ"א קאנאל, שלמה דוד כהנא
בועד הרבנים דווארשא
יום ג' כ"ה שבט התרפ"ט

אויף פסח

דער יום־טוב פון אונזער אמאליגער בעפרייאונג
קויפט נאר
דעם אויסגעצייכנעטען
ארץ־ישראל'דיגען

„כרמל“־וויין

וועלכער סימבאליזירט אינזער איצטיגע
אויפלעבונג.

קעלצער אבטיילונג.

דער לעגאט פון ר' משה פעפער ז"ל.

מאנטאג דעם 1 ה. ח. אויף דעם טעלעגראפישען פארלאנג פון ה' שאול פעפער פון ווארשא, א זוהן פון פערשטארבענעם ר' משה פעפער ז"ל, האט דער היגער „אחי-עזר", וואס איז מיט יאהרען צוריק געגרינדעט געווארען דורך דעם נפטר, גערופען: א זיצונג פון דער פערוואלטונג, אויף וועלכע עס איז ספעציעל געקומען פון ווארשא דער דערמאנטער ה' שאול פעפער.

ה' פעפער האט ערקלערט, אז זייער פאטער האט איבערגעלאזען פאר דער „אחי-עזר" פיערציג טויזענד רובעל און איז גרייט די סומע צו שטעלען אין רשות דער „אחי עזר" אויב מ'וועט איהם אנווייזען אויף וועלכען צוועק דאס געלד וועט פערווענדעט ווערען. אויף דער סומע ווייל דער ה' פעפער איבערווייזען א היפאטעק אויף א געוויסען גיט, וואס איז שולדיג אזא סומע און וועט אויסמאכען נאך דעם איבערוואלוטירען בערך דרייסיג טויזענד זלאטעס.

ווייל עס ליגט נישט אין דער קאמפעטענץ פון דער פערוואלטונג צו בעשטימען דעם ציעל פון לעגאט, איז בעשלאסען געווארען צו רופען א אלגעמיינע פערזאמלונג און מיטצוטיילען דערפון דעם ה' פעפער.

עס איז כדאי צוצוגעבען, אז דער נפטר ר' משה פעפער ז"ל איז דער איינציגער גביר, וואס האט געשענקט אזעלכע גרויסע סומען פאר יודישע הצטרכות'ן אין אונזער שטאדט, ווי א שוהל און געדענקט איבערצולאזען אויף נאך זיין פטירה, א סומע פון פיערציג טויזענד רובעל, וואס איז דעמאלט געוויס געוועזען א שעהנע מתנה.

די אבשפאר-אקאדעמיע אין „ארפעאום".

זונטאג דעם 31-טען מערץ איז דורך די פערוואלטונג פון דער פאלקס-באנק איינגעארדענט געווארען אין זאהל פון „ארפעאום" א אבשפאר-אקאדעמיע, אויף וועלכער עס האבען געזאלט ארויסטרעטען מיט רעפעראטען דעפ. ראסנער און ד"ר שאלמאן פון ווארשא, וועלכע האבען אבער אין די לעצטע מינוטען געמאלדען, אז זיי קענען נישט קומען צו פאהרען.

די אקאדעמיע עפענט ה' גאלדשיידער און ווייזט אן די בעדייטונג פון שפארען. עס ווערען איינגעלאדען אין פרעזידיום פארשטעהער פון אלע ארגאניזאציעס, עס האלט ראן א אינהאלטסרייכען רעפעראט דירעקטאר רייזמאן, נאך וואס עס קומט פאר א דיסקוסיע וועגען סיסטעם פון שפארען, אין וועלכע ס'בעטייליגען זיך די ה"ה ראזענבלום, גוטמאן און אסטראוויטש. דער לעצטער ווייזט אן אויף דער טרויעריגער ערשיינונג וואס די יודישע קאפיטאל-בעזיצער נעמען זייער געלד ארויס פון די יודישע בענק און גיבען עס אין אנטיסעמיטישע בענק, וואו מען זעהט, טראץ דעם, דעם יודישען סוחר און קאפיטאליסט אומגערן.

נאך דער דיסקוסיע שליסט דער פארזיצער די פערזאמלונג.

פונ'ם „מכבי".

די פאריגע וואך איז פארגעקומען די געוועהנליכע יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פונ'ם היגען ספארט-פעראיין מכבי.

ביי א פיל-געפאקטען זאל עפענט די זיצונג ה' פנחס חארענסלופ און דריקט אויס זיין צופרידענהייט וואס דער מכבי רופט ארויס אזא גרויסע פעראינטערעסירונג אפילו ביי נישט מיטגלידער, גיט דאס ווארט דעם חבר סאבאל, וועלכער גיט איבער א גענויען בעריכט פון דער טעטיגקייט פון „מכבי" אין קעלץ אין משך פון די צעהן יאהר פון זיין עקזיסטענץ בכלל און פון לעצטען יאהר בפרט. דער רעדנער ווייזט אן אויף דעם טרויעריגען פינאנציעלען מצב אין וועלכען דער מכבי האט זיך געפונען. ארבייטענדיג ביי גרויסע דעפיציטען איז דאך דעם מכבי געלונגען צו שאפען זיך די נויטיגע מיטלען אויף צו בעזארגען מיט נויטיגע מכשירים, א לאקאל א. ז. וו. און רופט די אנוועזענדע ענערגיש צו צוטרעטען צו ווייטערע ארבייט.

אין דער נייער פערוואלטונג ווערט געוועהלט די ה"ה: פנחס חארענסלופ, נתן גרינבערג, מ. מאורבערגער, מ. גאלדבליט, רפאל דעפאלאוויטש, מ. מארדקאוויטש, שלמה אסטראוויץ, זלמן גאלדבלום און ל. רוטמאן.

עס איז צו האפען, אז דער מכבי וועט יעצט ארויסווייזען מעהר טעטיגקייט.

די אבטיילונג פון היגען רויטען קרייז האט צוגעשיקט צו דער יודישער קהלה אין קעלץ א איינלאדונג פאר אלע יודישע ספארט-קלובען אויסצוועהלען אויף געהילף-אינסטרוקטארען אין דער ליגע צו קעמפען מיט'ן „גאזקריג" אין פאל'ס פון א מלחמה. דער היגער מכבי האט צו דעם צוועק דעלעגירט פיער מיטגלידער די חברים: נתן גרינבערג, מ. מאורבערגער, שמעון חארענסלופ און זלמן גאלדבלום.

די קעלצער פאלק'ס-באנק בעקומען א דאפעלטען קרעדיט אין „באנק - פאלסקי".

א דאנק דער טיכטיגער ארבייט פון דירעקטאר י. מ. רייזמאן, וועלכען עס איז געלונגען אוועקצושטעלען די היגע פאלקס-באנק אויף א געהעריגע הויך, האט די אבטיילונג פון באנק פאלסקי אין קעלץ אויף איינער פון איהרע לעצטע זיצונגען בעשלאסען צו העכערען דעם קרעדיט פון דער פאלקס באנק פון 25 טויזענד זל. אויף 50 טויזענד.

דער פאקט, וועלכער האט א גרויסע בעדייטונג ביים היינטיגען אויסערגעוועהנליכען געלד-מאנגעל, האט ארויסגערופען גרויס צופרידענהייט ביי די מיטגלידער פון פאלקס-באנק, וועמען די פערוואלטונג פון דער באנק האבען ערמעגליכט צו בעקומען גרעסערע, אדער קלענערע הלואות.

אין 30 לעקציעס ערלערנט מען גרינדליך די „זשארגאנאווע"-שפראך.

אין די לעצטע וואכען ערשיינט צוריק אין קעלץ די „פראוודא", וועלכע, ווי מיר האבען שוין געהאט די געלעגענהייט זיך צו איבערצייגען, בעזיצט „גענויע" ידיעות וועגען יודישען לעבען ביי אונז אין שטאדט. אין לעצטען נומער פון דערמאנטען בלעטיל געפינען מיר א אנאנס אז „אין קורצען ערשיינט א זעלבסט לעהר-בוך פאר יודיש דורך וועלכען מען וועט אין 30 לעקציעס זיך גענוי קענען לערנען די זשארגאנאווע שפראך". אין אנאנס ווערט אבער אויך געזאגט, אז ס'ווערט געזוכט א שותף א קאפיטאליסט, וועלכער זאל דאס בוך ארויסגעבען...

ס'איז א ווינדער, וואס די „פראוודא", וועלכע האלט זיך פאר א יודען קענער אין יודישע ענינים, עפענט נישט אויף איהרע שפאלטען א סעריע זשארגאנאווע-לעקציעס, כדי מזכה צו זיין איהרע לעזער מיט'ן שליסעל צו עפנען דעם „געהיימען" אוצר פון יודיש וויסעכץ.

א סברא, אז זי אליין איז נעביך געחאפט אויף דער עברי און וואלט אפשר אליין א בעלן געווען צו געהן אין חדר נעמען א פאר „זשארגאנאווע לעקציעס", אדער די „פראוודא" קאן אהן עברי בעווייזען אזא קונץ צו לערנען די גרעסטע מפרשים, נישט קענענדיג אפילו דעם אלף-בית, א זאך, וואס דער רבי ר' פראוודא איז ראוי דערצו, אבער נישט די תלמידים און פאר זיי מאקע זוכט מען א פנים א געלד-געבער, וואס זאל פינאנסירען די בוך-אונטערנעהמונג. און מ'זאגט זיי צו צו ערלערנען די זשארגאנאווע שפראך דורך 30 לעקציעס.

קעלץ ווייסט גארנישט, וואס פאר א „פעדאגאגען" און גרויסע „חכמים" זי פערמאגט. ס'וועט נישט לאנג געדויערן און די קעלצער „פראוודא"-גאונים וועלען דורך די 30 לעקציעס אויסלערנען דעם תלמוד בבלי און תלמוד ירושלמי אלע ראשונים און אחרונים.

אין א שטאדט, וואס פערמאגט א „פראוודא", קאן אלץ געמאהלט זיין, איהר שפילט איין פיינ'ן כח פון „אמת" און בפרט מיט'ן כח פון א שקר'דיגען אמת.

די גרינדונג פון „מ ס ד ה" אין קעלץ.

א דאנק דער איניציאטיוו פון די מיטגלידער פון ראדאמער „מסדה" די ה"ה קאסאי, דאזענבערג און פישמאן איז די לעצטע וואך אין קעלץ געגרינדעט געווארען א אבטיילונג פון דער שול-יוגענד-ארגאניזאציע „מסדה". אויף דער גרינדונג'ס פערזאמלונג, וועלכע איז פארגעקומען זונטאג אין לאקאל פון דער יודישער גימנאזיע, האבען זיך באלד דעקלארירט ביז 50 מיטגלידער.

די ארגאניזאציע איז שוין צוגעטרעטען צו א טעטיגער ארבייט אויפ'ן געביעט פון ציוניסטיש-רעוויזיאניסטישע ארבייט. היינטיגען שבת קומט פאר אין לאקאל פון גימנאזיע א פארלעזונג וועגען די היסטאריע פון ציוניזם.

די יודישע גימנאזיום „פשיאטשול חיעדזי“ אין ראדאם
(מיט רעגירונגס-רעכט)

אָרדענט אײַן א פּורים-פאַרשטעלונג
חנה הקטנה

שוישפּיעל אין 2 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ
אויסגעפיהרט פון שילער און שילערינס

די פאַרשטעלונג וועט פאַרקומען אין **זונטאָג** דעם 7טען קוויעצען 3 נ. מ.
אין טעאַטער ראַזמאַיטאָשטשי.

נעמ. די ריינע הכנסה געהט פאר די „בראַטני פּאָמאָץ“ פאר אונבעמיטעלטע שילער.

די דירעקציע.

Parowa Farbiarnia i Pralnia Chemiczna

O. K. HEMPEL

w RADOMIU Egzystująca od roku 1880
przy Ul. STARE MIASTO № 5, telefon № 521.

SKLEPY:
przy ul. **Żeromskiego № 37, telefon № 520** (dawniej Lubelska)
„ „ **Stare Miasto № 2, „ № 521.**

Poleca się na nadchodzący sezon wiosenny łaskawej pamięci Szanownej Publiczności.

Robota Solidna i punktualna
Ceny umiarkowane

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער ג. קונדשאַפט פון ראַדאָם און אומגעגענד, דאָס מיין לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע פון **טוך** און **קאָרט**
א.ג. **פּעלטי גאָלדפאַרב** לובלינער 3
איז פערזעהן אויפ׳ן פריהלינג און זומער-סעזאָהן מיט פערשידענע סחורות
מעסיגע פּרייזען, רעעלע בעהאַנדלונג און גוטע בעדינגונגען
קומט און איבערציייגט אייך!
מיט אַכטונג **פּעלטי גאָלדפאַרב**
ראַדאָם, לובלינער 3.

בעקאַנטמאַכונג.

איך מאַך בעקאַנט די ראַדאָמער יודישע בעפעלקערונג, דאָס אין מיין געשעפט וועט מען בעקומען אזוי ווי אַלע יאָהר אויך אויף דעם קינפטיגען פּסח מצות, **פּערפּעל** ווי אויך **מצה-מעהל** אין זעקעלעך פיין געפּאַקט און פּלאָמבירט פון די בעוויסטע מעכאַנישע מצות פון **מ. בלימאַן** און **זיהן** אויף פאַבריטשנע פּרייזען.

איך פערהאָף דאָס די געעהרטע קליענטעלע וועט מיר שענקען זייער צוטרוי.

מיט בעשטעלונגען קאָן מען זיך ווענדען פון זונטאָג דעם 7/4 יעדען טאָג ביי מיר אין געשעפט לובלינער 3 אין פּראָנט.

בעמערקונג: פאַר צוקער און מאָגען-ליידענדע פערשידענע געבעקפּען.

מיט אכטונג
[illegible] האר ראַדאָם
לובלינער 3

בעקאַנטמאַכונג.

איך האָב דעם כבוד בעקאַנט צומאַכען דאָס צום נייעם זומער סעזאָהן איז די פירמא **„פּראַגרעס“** ראַדאָם, רוויינסקי 27
פערזעהן מיט א גרויסען און פערשידענאַרטיגען אויסוואַהל פון **מענטשען-קאָפּעליושען**, קוואַליטעט ביליג
צוליב רעקלאַמע-צוועקן זענען די פּרייזן צוגענגליכע און לויט׳ן פאַבריקס-טאַריף

רוטמאַן
ראַדאָם, רוויינסקי 27.

די נייע פּאַראָוויע פארבעריי און חעמישע פּראַלניא
פון **י. ציכנער**

נעמט אָן צו פארבען, צו וואַשען און צו פּוצען אויף א חעמישען אופן מענער און דאַמען-גאַרדעראָבע ווי אויך גאַרניטורען, קאָסטיומען, פּאַלטענס, קליידער, בלוזקעס ווי אויך אַלערליי פוטערוואַרג דאָס אַלעס ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך, סאָליד און ביי צוגענגליכע פּרייזען.

י. ציכנער
ראַדאָם, שפּאַציער-גאַס 21

Podziękowanie.

Niezmiernie dziękuję d-rowi KOŁODNEROWI za zupełnie wyleczenie mi nogi, jakoteż za Jego ojcowską opiekę podczas mojej choroby.

N. Gutmanowa.

בלב נשבר הנני משתתף עם המשפחת **גראַשטיין** מעיר סקארשעוו בצערם הגדול למות עליהם בתם
ברײַנדיל נ. ע.
המקום ינחם אותם.
משה לאַנגער, דרילטש.

בעקאַנטמאַכונג.

איך מאַך בעקאַנט פאַר דער עפענטליכקייט דאָס די אַלע וועקסלען וואו עס פיגורירט דער אונטערשריפט **שלמה דערדיק** צי אלס ווייסע טאַצע, צי אלס זשיראַנט, זענען פאַלש און איך נעם אראָב פון מיר יעדער פעראַנטוואָרטליכקייט.
שמעון גראַבע

Kino „Nowe Czary“ Teatr

פון דינסטאָג דעם 2 ד. מ. און ווייטער
szampańska GORINNE GRIFFITH
w rozkosznej sielance miłości p. t.
„RAJSKI OGRÓD“
Nadprogram: Rycerski covboy **COOPER**
w pełnej przygód i odwagi sensacji p.t. **Prawo pięści**

Kino „CORSO“ Teatr

Od 2 kwietnia i dni [illegible] nych
Najpotężniejsza kreacja g[illegible]
CONRADA [illegible] TA
i najsłodszej gwiazdy ekranu
HARY PHILBIN [illegible] filmie p. t.
Człowiek śmiechu
Reklama zbyteczna!
Przyjdźcie i podziwiajcie!

Kino „ODEON“ Teatr

[illegible] KWIETNIA
Wielki atrakcyjny film cyrkowy p. t.
Kobieta z Lampartem
Nadprogram Ken Maynard w obr. *Wojennym szlakiem*

Redaktor i Wydawca Ch. M. HERC
Odbito we własnej drukarni Radom Szwarlikowska 20.